

Καλλιτεχνικά

Ο Νίκος αγαπούσε τις ωραίες γυναίκες

ΗΤΑΝ ιδανική σύντροφος. Η Ελένη Καζαντζάκη αφοσιώθηκε ολοκληρωτικά στον άντρα της. Όταν τον αγάπησε ήταν 20 χρονών. Εκείνος 40 και απένταρος. Εζησε κοντά του μια ζωή γεμάτη από ενδιαφέροντα.

Τα τελευταία χρόνια η Ελένη ζει στη Γενεύη. Αυτές τις μέρες είναι στην Αθήνα. Ηρθε για να τιμήσει τις εκδηλώσεις που είναι αφιερωμένες στα 100 χρόνια του Καζαντζάκη.

«Αν έβλεπε ο Νίκος ότι στην Ελλάδα γιορτάζουν τα εκατό χρόνια από τη γέννησή του θα το γλεντούσε πολύ — λέει χαμογελώντας. Θάλεγε για δεσ τώρα η Ακαδημία θέλει να με γιορτάσει. Όταν είχα ανάγκη και δεν είχα να φάω τότε μου 'κλεισαν τις πόρτες».

Μνήμες

Καθισμένη σε μια μεγάλη πολυθρόνα, σ' ένα πολυτελέστατο φιλικό σπίτι, που την φιλοξενεί, η Ελένη κοιτάζει τις φωτογραφίες του άντρα της και θυμάται:

«Ήταν πάρα πολύ καλός. Μπροστά του έβλεπες τον καλύτερο σου φίλο».

Σου 'δινε την εντύπωση πως είσαι έξωχος.

● Δεν ήταν δύσκολο να ζήσετε μ' έναν τόσο μεγάλο άνθρωπο;

Εξομολογείται η Ελένη Καζαντζάκη

Η Ελένη Καζαντζάκη.

«Καθόλου. Ήταν σαν ένα μικρό παιδί. Κι ένα μωρό θα μπορούσε να τον ξεγελάσει. Ο Νίκος ήταν μεγάλος, αλλά πολύ απλός».

Η Ελένη Καζαντζάκη μιλάει με θαυμασμό και ενθουσιασμό για τον άντρα της. Δεν ξεχνάει την ευγένειά του. Την καλοσύνη του. Είχε μια φυσική μεγαλοπρέπεια.

Όταν ξένοι συγγραφείς του στέλνανε τις μεταφράσεις τους, από τα έργα του, ο Καζαντζάκης απαντούσε:

«Η μετάφραση είναι έξοχη. Ξεπέρασε και το πρωτότυπο». Και στην Ελένη έλεγε:

«Τους γράφω μ' αυτόν τον τρόπο για να τους δώσω κουράγιο, να πιστέψουν στον εαυτό τους».

● Η μοναξιά του που ήταν υπερβολική δεν σας κούρασε;

«Αγαπούσε να είναι μόνος του. Όμως ποτέ δεν έκλεισε την πόρτα σε κανένα. Οποιοσδήποτε έρχεται όχι μόνο τον δεχόταν, αλλά με τραβούσε από το μανίκι λέ-

γοντας, πες του να φάει μαζί μας».

«Μα, Νίκο μου δεν έχουμε τίποτα, παρά μόνο πατάτες. Δεν πειράζει, πατάτες κι ελιές έλεγε, αρκεί να φάει κοντά μας».

Στην Αίγινα

Η Ελένη βρίσκει μια φωτογραφία που τράβηξε η ίδια τον Καζαντζάκη.

«Να, εδώ είμαστε στην Αίγινα. Ζήσαμε τότε τα ωραιότερα χρόνια. Μαζί στην κατοχή, αλλά είχαμε μια απέραντη αγάπη. Γενναιότητα. Πιστεύαμε πως θα νικήσουμε. Ο Νίκος μας έδινε κουράγιο. Μεγάλος οραματιστής».

● Τι πιστεύει ο Καζαντζάκης για τη γυναίκα;

«Του άρεσαν οι ωραίες γυναίκες. Όταν έρχόταν στο σπίτι

μια όμορφη γυναίκα έλαμπε ολόκληρος. Ανθούσε. Γινόταν 20 χρονών. Γελούσε. Τρελαινόταν από τη χαρά του. Αν έρχόταν καμιά άσχημη ντρεπόταν κι ο ίδιος. Δεν άνοιγε το στόμα του. Εκτός αν ήταν έξυπνη... Τότε έλεγε 2-3 κουβέντες».

● Εσείς τον ζηλένατε ποτέ αφού είχε τόση ακτινοβολία; «Με φώναζε πάντα, τυχερή γυναίκα και κάθε φορά που τον ρωτούσα το γιατί απαντούσε: «Γιατί δεν δουλεύεις σε ξένα χέρια, έχεις δική σου στέγη».

★ ΓΙΑ ΤΑ εκατόχρονα από τη γέννηση του Νίκου Καζαντζάκη, απόψε στις 8 στην αίθουσα του ΚΟΔΗΣΟ (Μαυρομηχάλη 9) η κ. Ελένη Ν. Καζαντζάκη θα μιλήσει με θέμα: «Νίκος Καζαντζάκης, ο ασυμβίβαστος». Θ' ακολουθήσει συζήτηση.

Έχεις έναν άνθρωπο που σ' αγαπάει. Και δεν σου λέει ποτέ ψέματα».

Τα μεγαλύτερα ιδανικά που πίστευε ο Καζαντζάκης ήταν η ελευθερία, η εμπιστοσύνη στον άνθρωπο και το πάθος για δημιουργία.

Τον πατέρα του, τον Καπετάν Μιχάλη τον φοβόταν, αλλά

Ο Νίκος Καζαντζάκης στην Αίγινα το 1944. Τη φωτογραφία τράβηξε η γυναίκα του Ελένη Καζαντζάκη.

και τον θαύμαζε. Δεν ξέχασε ποτέ, όταν ο πατέρας του τον πήγε στο «Μεγάλο Πλάτανο», για να φιλήσει τα παγωμένα πόδια από τους δημογέροντες που κρέμασαν οι Τούρκοι. Ήταν τότε 6 χρονών.

Αβυσσος

Η Ελένη Καζαντζάκη με το συμπαθητικό πρόσωπο ακουμπάει μαλακά το κεφάλι της στην πολυθρόνα. «Πότε πέρασαν τόσα χρόνια», λέει ψιθυρι-

στά. Είναι συγκινημένη.

Νομίζω πως ήταν χτες ακόμα, όταν μου υπαγόρευε στη γραφομηχανή την «Οδύσσεια της ζωής του».

Και διόρθωνε μετά προσεχτικά τα λάθη μου πάντα με το χαμόγελο λέγοντας: «Συγγνώμη, Ελένη, διορθώνω μόνο τα σημεία που είχες μεγάλη φαντασία». Ο Νίκος ήταν για μένα άβυσσος...»

ΕΥΑ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ